

серед трудових мігрантів, зростання кількості мігрантів з неурегульованим статусом та посилення тенденції переходу тимчасової трудової міграції у постійну форму [4 с 51].

Перебіг міграцій у довгостроковій перспективі залежить від розвитку ситуації в Україні. Якщо параметри соціально-економічного розвитку в Україні у довгостроковій перспективі стабілізуються на рівні 2014–2016 рр. (тобто не покращаться), перехід тимчасової зовнішньої трудової міграції у безповоротну форму носилиться. При чому від ідеї повернення в Україну відмовлятимуться не лише довгострокові мігранти, але й певна частина короткострокових. Перехід тимчасової трудової міграції у постійну форму призведе до прискорення настання ситуації дефіциту робочої сили в Україні. Загалом масштаби короткострокової міграції суттєво не зміняться: попри перехід частини учасників цього процесу у категорію довгострокових і постійних мігрантів, контингент короткострокових мігрантів поповнюватиметься особами, які вперше включаться у зовнішню трудову міграцію [4, с. 52].

Список використаних джерел:

1. Вишневіська О.А. Сучасна міжнародна трудова міграція та державна міграційна політика / О.А. Вишневіська // Статистика України. – 2008. – №2. – С. 87-91.
2. Зуй М.М. Особливості сучасних міграційних процесів / М.М. Зуй // Формування ринкової економіки: Зб.наук.пр. - К.: КНЕУ - 2008. - С. 94 - 97.
3. Нітова М. А. Особливості міграції населення України / М. А. Нітова. [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.rusnauka.com.
4. Міграція в Україні: факти і цифри . – К.:МОМ, 2018. – С. 12 – 19

УДК 336.5: 338.24(043.2)

Шалімова П.С.,
д.е.н., проф.

Центральноукраїнського національного технічного університету

МІЖНАРОДНИЙ РЕЙТИНГ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ (BENCHMARKING PUBLIC PROCUREMENT) ТА ВИКОРИСТАННЯ ЙОГО РЕЗУЛЬТАТІВ ДЛЯ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ В КРАЇНІ

Держава за допомогою різноманітних інструментів, зокрема державні (публічні) закупівлі, пільгове кредитування, податкові пільги та преференції, має можливість формувати необхідну структуру інтересів бізнесу, які б відповідали державній стратегії розвитку, створювати сприятливе середовище для залучення бізнесу з метою досягнення державних (загальнонаціональних) цілей при створення інтегрованих структур, формуванні механізмів інтеграційної взаємодії суб'єктів господарювання при започаткуванні та розвитку інноваційних проектів. Взаємодія ж суб'єктів приватного та державного секторів суттєво впливає на ефективність вирішення та розв'язання пріоритетних соціально-економічних завдань.

Публічні закупівлі – це не лише процес замовлення продукції (товарів, робіт, послуг) та їх виробництва й постачання (надання, виконання), але і інструмент виконання державою функцій в сфері національної безпеки та її складових (економічної, продовольчої, соціальної, екологічної тощо), вирішення таких завдань,

як розвиток ринку та збереження конкурентного середовища, підтримка певних регіонів та груп населення, розвиток певних галузей та суб'єктів ринку тощо. Система публічних (державних) закупівель виконує низку важливих функцій, які впливають на розвиток інноваційного середовища та функціонування інноваційно-інтегрованих структур: виробничу, споживчу, цінового регулювання, обліково-аналітичну, контрольну, стратегічну, стимулюючу тощо. З точки зору забезпечення ефективного витрачання державних коштів в рамках підтримки інноваційного клімату важливими є не лише обліково-аналітичні та контрольні функції, а і функція цінового регулювання, яка проявляється в дистанційному впливі держави на процеси ціноутворення в економіці шляхом визначення пріоритетів інвестицій в інновації, а також стимулююча функція, яка реалізується через такі принципи, як: цільового призначення фінансування на основі конкурсного відбору проектів, гарантованого фінансування на основі дотримання умов укладеного контракту, національного, регіонального та місцевих пріоритетів. Але хоча публічні закупівлі можуть бути стимулом для розвитку, вони також можуть стати основою для корупції та шахрайства. Розглядаючи проблеми державного управління та корупцію, пайбільш вразливими інститутами Деніел Кауфман називає публічні (державні) закупівлі, податкову, митну та судову служби [1].

Важливу інформацію щодо ефективності системи публічних закупівель представляє міжнародний рейтинг, підготовлений робочою групою Світового банку. Надзвичайно актуальним є дослідження місця України в міжнародних рейтингах з акцентом на ефективність системи публічних закупівель як важливого та невід'ємного елемента державного регулювання й підприємницького середовища, виявлення факторів, які впливають на зміни показників, їх критичну оцінку з огляду на такі міркування: по-перше, необхідно розуміти те середовище, за яким нашу країну сприймають міжнародні організації, інвестори, кредитори та інші зацікавлені особи, щоб визначати напрями удосконалення та їх прогнозний вплив на позицію нашої країни з метою збільшення її рейтингу, в тому числі і в сфері ефективності системи публічних закупівель; по-друге, вивчення та аналіз складових елементів міжнародного рейтингу дозволяє підвищувати якість підготовчої роботи при проведенні публічних закупівель в сфері інноваційної діяльності та ринку інноваційних продуктів. Результати такого порівняльного аналізу дозволяють виявляти зони ризику, а відповідна інформація може бути використана при розробці рекомендацій та пропозицій щодо підвищення ефективності системи публічних закупівель особливо в умовах функціонування системи «Прозорро» («Prozorro»).

Дослідження ефективності системи публічних закупівель (Benchmarking Public Procurement) було започатковано Світовим Банком в 2013 році. На даний час опубліковано три звіти: 2015 року (охоплено 10 країн) [2]; 2016 року (охоплено 77 країн) [3]; 2017 року (охоплено 180 країн) [4]. Звіт за 2018 рік поки ще не оприлюднений. В дослідженні 2017 року (Benchmarking Public Procurement 2017) [4] методика оцінки системи публічних закупівель включає такі групи показників:

1. Індикатори, які оцінюються кількісно в балах (максимальна оцінка за кожним показником, який оцінюється кількісно, становить 100 балів): 1) оцінка потреб, розміщення інформації про закупівлі, підготовка заяв (пропозицій); 2) подача заяв (пропозицій); 3) «розкриття конвертів», оцінка, вибір переможця; 4) зміст та умови

укладання контракту; 5) забезпечення виконання контракту (гарантії); 6) оплата виконаних за контрактом зобов'язань.

2. Індикатори, які кількісно не оцінюються та представлені лише в описовому вигляді: 1) структура механізму оскарження; 2) механізм оскарження першого рівня; 3) механізм оскарження другого рівня; 4) наступні скарги.

Україна була включена до дослідження, починаючи з 2016 року і два роки поспіль Світовий банк оцінює систему публічних закупівель України на досить високому рівні. В 2017 році найвища оцінка (86 балів) отримана за показником «розкриття конвертів, оцінка та вибір переможця». Високі оцінки (70 балів) отримані за показниками «зміст та умови укладання контракту», «оцінка потреб, розміщення інформації про закупівлі, підготовка заяв (пропозицій)». Середні оцінки отримані за показниками «подача заяв(пропозицій)» та «забезпечення виконання контракту» – 59 та 50 балів, відповідно. За показником «оплата виконаних за контрактом зобов'язань» Україна отримала лише 37 балів зі 100 можливих.

Враховуючи те, що в Звіті відсутня підсумкова оцінка та підсумковий рейтинг, доцільним та інформативним є порівняння отриманих оцінок за сумою балів з країнами Європи та Центральної Азії (група, яка охоплює 25 країн і до якої включено Україну), а також з окремими країнами ОЕСР, які віднесені до групи країн з високим рівнем доходу. Країни Європи (в основному це Східна Європа) та Центральної Азії отримали не менше 250 балів (лише Узбекистан має 247 балів в підсумку, а Сан-Маріно – 253 бали). Україна, отримавши 372 бали (або в середньому 62,0 бали) знаходиться на 13 місці, випередивши Латвію, Киргизстан, Сербію, Литву, Таджикистан, Хорватію, Чорногорію, Білорусь, Азербайджан, Вірменію, Сан-Маріно та Узбекистан.

Підсумкова кількість балів країн Європи – членів ОЕСР з високим рівнем доходу не перетинає нижню межу в 300 балів. Бали в межах від 301 до 400 отримало 17 країн, а 8 країн мають бали в межах від 401 до 500. Найвищу кількість балів отримала система публічних закупівель Іспанії – 485 балів. Як свідчать розрахунки, система публічних закупівель України за сумою балів випередила такі країни – члени ОЕСР з високим рівнем доходу, як Ісландія, Норвегія, Великобританія, Ірландія, Нідерланди, Швейцарія, Фінляндія, Люксембург, Швеція, Чехія, Португалія, Словаччина, Греція.

Результати аналізу сфери публічних закупівель свідчать про існування певних недоліків, які відповідають низьким балам України за даними оцінювання Світовим банком, що свідчить про доцільність використання результатів міжнародного оцінювання. Такі оцінки є важливими при формуванні сприятливого інноваційного середовища із залученням механізмів державного фінансування та суб'єктів державного сектору науково-дослідного спрямування.

Список використаних джерел:

1. Кауфман Д. 10 мифов о государственном управлении и коррупции / Дэниел Кауфман. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/rus/2005/09/pdf/basics.pdf>.
2. World Bank Group. 2015. *Benchmarking Public Procurement 2015: Assessing Public Procurement Systems in 77 Economies*. [Електронний ресурс]. – Washington, DC: World Bank. – Режим доступу: <http://bpp.worldbank.org/reports>
3. World Bank Group. 2016. *Benchmarking Public Procurement 2016: Assessing Public Procurement*

Systems in 77 Economies. [Електронний ресурс]. – Washington, DC: World Bank. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bpp.worldbank.org/reports>

4. World Bank Group. 2017. *Benchmarking Public Procurement 2017: Assessing Public Procurement Regulatory Systems in 180 economies*. [Електронний ресурс]. – Washington, DC: World Bank. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bpp.worldbank.org/reports>

УДК 332.146.2: 330.15(043.2)

Бистряков І.К.,

*д.е.н., професор, заступник директора з наукової роботи,
завідувач відділу комплексної оцінки та управління природними ресурсами
ДУ "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАНУ"*

Клиновий Д.В.,

*к.е.н., доцент, с.н.с., провідний науковий співробітник
відділу комплексної оцінки та управління природними ресурсами
ДУ "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАНУ"*

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ НАПРЯМ СТАЛОГО ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Управління розвитком територіального утворення на сьогодні має розглядатися перш за все як управління територіальними капіталами, правильне застосування котрих як джерел доходів здатне забезпечити сталість розвитку як окремої сфери господарювання, так і територіального господарського простору в цілому. Територіальний природний капітал при цьому можна розглядати як ендогенний фактор, здатний, за умов ефективного його залучення у господарський обіг, забезпечити сталу траєкторію економічного зростання територіальних господарських систем [1]. Оскільки необхідною умовою набуття ресурсом активної економічної форми є його інтеграція до певного економічного, фінансового, соціального простору в умовах сприятливого інституційного середовища та чіткого нормативно-правового регулювання, то, у свою чергу, здатність активу працювати як капітал визначається ступенем такої його інтегрованості, тобто тією позицією, котру займатиме актив у ланцюгах створення вартості, та його внеском в останню, що можна забезпечити механізмами публічно-приватного партнерства (сервісні договори, договори на обслуговування, концесії, угоди про розподіл продукції, спільне підприємництво тощо). Роль публічно-приватного партнерства (ППП, англ. PPP) у євроінтеграційній стратегії забезпеченні сталості просторового розвитку при цьому розкривається в чотирьох основних площинах. Так, по-перше, бізнес-структури активно залучатимуть природні ресурси у виробництво товарів і послуг шляхом технологічної їх експлуатації в якості засобів і предметів праці як природних об'єктів. По-друге, бізнес здійснюватиме певним чином управлінські функції по відношенню до них як до виробничих активів, тобто як до засобів отримання доходів і, відповідно, прибутків, а отже він управлятиме ними як виробничими об'єктами. По-третє, бізнес-структури за угодами PPP отримуватимуть певні повноваження власності з загального пучка правомочностей – як мінімум користування, як максимум – володіння та розпорядження, тобто природні ресурси виступають при цьому як об'єкти власності. По-четверте, усі учасники бізнес-процесів у природно-ресурсних відносинах